

Magdalenak, neska bekatariak zigortzeko makinaren biktimak

Pello Zubiria Kamino

@pellozubiria

1996an itxi zuten Irlandako azken *Magdalenen garbitegia*, ustez bide okerrete abiatutako emakumeak moja katolikoaren agindupean zerratuta lan derrigortuan edukitzen zituen komentu-lantegia. Ingeleseko gatazka armatuaz bezala apaiz katolikoek haurren kontra erabilitako bortxaz, oroimen historikoan bide luzea egina du Irlandak azken urteotan, baina justizia egin ezinik dabil mende luze batez elizak estatu independentearen laguntzaz emakumeei eginiko zanpaketa.

“Dublingo *Magdalena garbitegi* ohiaren etorkizuna eztabaidan”, zioen Eireko Irrati-Telebista publikoaren ekainaren 28ko tituluetako batek. Egun hartan ehun lagunetik gora bilduak ziren aztertzeko nola doazen Dublingo Udalak Toyoko multinazionalarekin daramatzaten negoziaketak eraikin zahar tristerean orubean eraiki ditzan 350 gelako hotela, supermerkatua eta 76 etxebizitza. Polemika bizirik dago: herritar askok nahi dute leku hura bihur dadila *Magdalenak* oroituko dituen gune publiko bat.

Kristauen Ebanjelioek aipatzen duten Maria Magdalena Eliza Katolikoak santutzat goraiatzeko duen uztailaren 22an baina herritar xehen irudimenean nagusitu den Magdalena da *emakume galdua* Jesusek bide onera eraman zuena. Independentziaz orain arte Elizak ia dena kontrolatu duen Irlandan *Magdalene laundry* bateko neskek estigma hori zeraman soinean: okerreko bidetik ibili den emakumea moja katolikoak arrastotan sartzen ari direna bere bekatuak garbituz *labanderia* batean eginda...

Nathalie Sebbane irakasle frantsesak “*Les silences d’Irlande*” artikuluan laburbildu berri du milaka irlandarren errealtate gordina. “*Magdalene Sisters*” filmaren arrakastari esker, dagoeneko oroimen kolektiboan daude *galbidetik* sartutako emakumeak zigortzeko Irlandak erabili dituen erakunde horiek. Baina gizarte mailan asko aurreratu den arren, biktimek ez dute oraindik lortu ez barkamen eskari ofizialik eta ez kal-

te-ordainik”. 1922tik 10.000 emakume baino gehiago eduki dituzte derrigorrezko itxialdian preso.

Ez da Irlandan asmatutako errepresio sistema. XIII. mendean Italiako Florentzian zabaldu zuten Maria Magdalenaren izena zeraman mota honetako lehenbizikoa, komentu bati lotutako egoitza prostituziotik damututako emakumeak bezala horretan erortzeko arriskuan egon zitezkeenak biltzeko. Geroztik Ingalaterra eta Irlandan zabaldu ziren, hasieran aberats filantropoek finantzatuak.

Irlandan XIX. mendean lau moja ordena katolikok hartu zituzten beren gain, eta “babes-etxeon instituzionalizazioak ekarri zuen erregimen ia totalitarioa”. Ustezko aterpetuei lan orduak luzatu zizkieten eta hasieran ofizio bat ikastea izan behar zuena bilakatu zen instituzioa finantzatzeko esklabo-lan.

Magdalena garbitegiak baziren Irlandan guztian (Dublin, Galway, Cork, Limerick, Waterford, New Ross, Tralee, Belfast...), bakoitza komentu bati lotua eta gehienetan ondoan zeukana ama solterentzako *Mother and Baby Home* babes-etxe bat eta *bekatuzko* haurrek hazi ahala lan egiten zuten *Industrial School* bat. Horra sistema oso bat, Estatuaren eta Elizaren artean herri eta auzoetako jendeak beldurrez *arrastotan sartzeko* antolatua.

“Erregimen honek –dio Sebbanek– daukan esanahi moralizatzailerik eta erlijiozkoaz gain, badauka marka sozial

gogor bat ere. Beren gogoz kontra garbitegi horietan preso eduki zituzten milaka emakumeak gehiengo handi batean familiarik behartsuenetatik atereak baitziren, eta txirotasuna lotzen zitzaion immoralitateari”.

Alabak ez dezala familia osoa lotsarazi

Magdalene laundry batean giltzaperratzeko emakume bakoitzari izen berria ezartzen zioten, santu batena, bere iragana ezabatu eta salbatze bidean jartzeko lehen urrats. Ileak moztzen zizkieten, harrokeria den bekatuaren tentaziotik baztertzeko. Jantzirik itsusi eta kolore ilunekoz bezti arazten zuten, edozein feminitate arrasto ezkutatzeko. Lanaldi akigarriak ezartzen zizkieten berehala, otoitzez, lan gogorrez eta derrigorrezko isiltasunez hornitutako egunak.

Irlandako iritzi publikoak luzaz bes-tela uste bazuen ere, milaka emakume baldintza horietan preso eduki izanaren erantzukizuna ez zen soilik Eliza Katolikoarena. Auzitegiak epaileek, polizia eta baita osasun zerbitzuak ere *Magdalenen garbitegi*-etara bidali zituzten bazterketa arriskuan zeuden pertsonak, izan umezurtzak edo ama ezkongabeak beren ume *sasikoekin*, horrela kondenatuz sare horretan harrapatutako geratzera bizi osorako.

Hala ere, erreformatariootatik egon diren 10.000 emakumeetako gehienak beren familiak sartu zituen apaizaren laguntzaz. “Aginte moralaren berme iza-

"Hope Hands" gunetik hartutako argazkian, elkarretaratzea Dublingo Sean McDermott karrikan 1996 arte zabalik egon zen azken Magdalene laundry establezimenduen atarian. Eraikina oroimen historikorako atxikitzea nahi dute ekintzaileek. Aldiz, udalak baimentzen badio, Toyokok eraikiko duen hotelean garbitzaile ia-esklabo berriak ariko dira bertan turisten logelak garbitzen, halabeharrak horrelako bihurrikeriak ditu.

ki -dio Sebbanek-, parrokiako apaizek familiei gomendatzen zieten beren alaba ustez galduak garbitegi batera bidaltzea, latsaizuna saihestu eta familiaren ohorea babesteko. Tarteka gertatzen zen ere zenbait neska gazte bertara bidaltzea besterik gabe politegia zelako eta *bekatuan* erortzeko arriskua zuelako edo mutikoei probokatzekoa. Izan ziren beren erabakiz joandako neskak ere, beste irtenbiderik aurkitu ez zutelako".

Ofizialki establezimenduok erakunde pribatuak izaki, aterpetuen lana zuten diru iturri bakarra. Bertan itxitako emakumeek ez zuten inolako soldatarik jaso sekula. Seguritate sozilean ez zuen inoiz inork utzi kotizazio bakar bat ere. Batzuek egonaldi laburrago edo luzeagoa egin ostean lortu zuten beren familietara itzultzea. Izan ziren hesia urraturik alde egitea lortu zutenak ere. Beste batzuk

neskame lanen bat aurkituta irten ahal izan ziren. Baina askok urte luzeak eman zituzten itzalpean, beren senideek baztertuta, gizarteak ahantzita.

90eko hamarkadan eskandalu handiek astindu zuten luzaz Irlandako gizartearen zutabea izandako Eliza Katolikoa: apaiz, gotzai eta kongregazio maskulinoetako erlijiosoen -herrialdeko hezkuntza sistemaren parte handi bat beren gain daukatenek- haur eta gaztetxoei eragindako sexu abusuak. Irlandari bere historiaren alde ezkutu bat azaldu zitzaion. Baina asko haizatu ziren arren delako *Industrial Schoo*letan gertatutako desmasiak, zalaparta bera ez zen iritsi *Magdalenen garbitegi*etara, hauek izan arren kontrol sistema errepresibo haren kate-begi minberena. Haietatik irtendako azken emakumeek isilik eta lotsaturik alde egin zuten Ingalaterrara bizi berri baten bila.

1993an eztanda berri bat: Dublingo *garbitegi* handiena mojek saldu zutenean etxebizitzak eraikitzeko, hondea -makinak sartutakoan dozenaka emakumeren hezurak azaldu ziren bertan, heriotz agiririk gabe legez kontra lurperatutako garbitzaile anonimoak.

Emakume taldeak mobilizatu ziren, *Justice for the Magdalenes* kanpaina berotu. Estatuaren erantzukizuna demostratu behar izan zuten. Ofizialki garbitegiok erakunde pribatuak ziren arren, 2013an Dublingo legebiltzarraren batzorde berezi batek erakutsi zuen Estatuak zeharka finantzatzaren zituela beren ikuzketa zerbitzuak erabiliz kaserna militar, ospitale eta beste zenbait atal publikoen goba da lanak egiteko.

Egia mantso dabil emakumeontzako. Oraindik kalte-ordainik ez zaie bideratu. Azken *Magdalenak* itzaliz doaz isilik. ■

50 urtez elkarrekin

**ZINKUNEGI
OPTIKA**

Hernani, 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

